

MARTINAS LUTHERIS KINGAS JAUNESNYŠIS

Aš turiu svajonę

1963 m. rugpjūčio 28 d.

Prieš dešimtį dešimčių metų didis amerikietis, kurio simboliniame šešėlyje mes šiandien stovime, pasirašė Išlaisvinimo proklamaciją. Šis reikšmingas įsakas tapo didinga vilties švyturio šviesa milijonams juodaodžių vergų, degančių pražūtingose neteisingumo liepsnose. Tai buvo džiaugsminga aušra, užbaigusi ilgą jų nelaisvės naktį.

Tačiau ir po šimto metų negras vis dar nėra laisvas. Ir po šimto metų negro gyvenimą siaubingai tebevaržo segregacijos ir diskriminacijos pančiai. Ir po šimto metų negras vis dar gyvena vienišoje skurdo saloje vidury plataus materialinio klestėjimo vandenyno. Ir po šimto metų negras tebesikamuoja Amerikos visuomenės užkaboriuose ir gyvendamas savo paties žemėje jaučiasi tremtiniu. Todėl mes šiandien atėjome čia atskleisti viso jo apgailėtinos padėties dramatiškumą. <...>

Bet mes atsisakome patikėti, kad teisingumo bankas bankrutavo. Mes atsisakome patikėti, kad didžiulėse mūsų šalies galimybių saugyklose trūksta lėšų. Štai kodėl atėjome išgryninti čekio, kuris pagal pareikalavimą atvers mums laisvės lobį ir užtikrins teisingumą.

Mes atvykome į šią šventą vietą priminti Amerikai ir primygtinę būtinybę rasti sprendimą nedelsiant. Dabar ne laikas mėgautis galimybės apmaldyti prabangą ar svaigintis raminaisiais laipsniškai priimamų sprendimų vaistais. Dabar atėjo metas duoti tikrą demokratijos pažadą. Atėjo metas išeiti iš tamsaus ir plyno segregacijos slėnio į saulės nutviekstą rasinio teisingumo kelią. Atėjo metas ištraukti mūsų šalį iš rasinio neteisingumo dribsmėlio ir pastatyti ant tvirtos brolybės uolos. Atėjo metas paversti teisingumą tikrove visiems Dievo vaikams.

Atsainus žvilgsnis į šios akimirkos spaudimą imtis veiksmų gali būti mūsų valstybei lemtingas. Ši tvanki teisėto negrų nepasitenkinimo vasara nepraeis, kol neprasidės laisvės ir lygybės ruduo. Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt tretieji yra ne pabaiga, o pradžia. Tų, kas viliasi, kad negrui reikėjo nuleisti garą ir dabar jis bus patenkintas, laukia kartus prabudimas, jeigu valstybė kaip niekur nieko grįš prie savo kasdieninių rūpesčių. Nebus Amerikoje nei poilsio, nei ramybės, kol negrai negaus pilietinių teisių. Sukilimo viesulai purtys mūsų valstybės pamatus, kol išauš giedra teisingumo diena.

Bet yra dar kai kas, ką turiu pasakyti savo žmonėms, stovintiems ant palaimingo teisingumo rūmų slenksčio. Kovodami už teisėtai mums priklausančią vietą, privalome nenusidėti blogais darbais. Nemašinkime laisvės troškulio gerdami iš pykčio ir neapykantos taurės. Privalome žengti į kovą iškėlę aukštus orumo ir disciplinos reikalavimus. Turime neleisti mūsų kūrybiškam protestui nusiristi iki fizinio smurto. Privalome kilti į didingas aukštumas, į fizinę jėgą atsakydami dvasios jėga.

Įstabus kovingumas, užvaldęs negrų bendruomenę, neturi sužadinti nepasitikėjimo visais baltaisiais, nes daugelis mūsų baltųjų brolių, ką liudija ir jų buvimas čia šiandien, jau suvokė, kad jų likimas glaudžiai susietas su mūsų likimu, o jų laisvė neatsiejamai susijusi su mūsų laisve. Mes negalime žengti pavieniui.

Žengę pirmąjį žingsnį, privalome pasižadėti, kad visada žygiuosime į priekį. Negalime pasukti atgal. Kai kas klausia kovotojų už pilietines teises: „Kada jūs nurimsite?“ Mes nenurimsime tol, kol negras bus neapsakomo policijos brutalumo auka. Mes nenurimsime tol, kol kelionės nuovargio nukamuoti negalėsime gauti nakvynės greitkelių moteliuose ir miestų viešbučiuose. Mes nenurimsime tol, kol Misisipės negras negalės balsuoti, o Niujorko negras manys, kad neturi už ką balsuoti. Ne, ne, mes nerimstame, ir nenurimsime tol, kol teisingumas nevilnys lyg upės srovė, o teisumas tarsi tekanti upė.

Nepamiršau, kad kai kurie iš jūsų atvyko čionai patyrę didžiulius vargus ir negandas. Kai kurie iš jūsų atvyko čia tiesiai iš ankštų kalėjimo kamelių. Kai kurie iš sričių, kur siekdami laisvės turėjo atlaikyti persekiojimo audras ir policijos žiaurumo vėtras. Jūs esate kentėjimo veteranai.

Tęskite savo darbą tikėdami, kad už nepelnytą kančias atlyginama. Grįžkite į Misisipę, grįžkite į Alabamą, grįžkite į Pietų Karoliną, grįžkite į Džordžiją, grįžkite į Luizianą, grįžkite į mūsų šiaurinių miestų lūšnynus ir getus žinodami, kad vienaip ar kitaip ši padėtis gali pasikeisti ir pasikeis. Neklaidžiokime po nusivylimo slėnį, šiandien sakau jums, mano draugai.

Nors šiandien ir rytoj mums dar iškils sunkumų, aš vis tiek turiu svajonę. Svajonę, giliai suleidusią šaknis į amerikietiškąją svajonę.

Aš turiu svajonę, kad ateis diena, kai mūsų nacija pakils ir ims gyventi pagal tikrąją savo šūkio prasmę: „Mes manome, akivaizdi tiesa, kad visi žmonės sukurti lygūs.“

Turiu svajonę, kad Džordžijos raudonosiose kalvose vieną dieną buvusių vergų ir buvusių vergvaldžių sūnūs galės susėsti prie vieno brolybės stalo.

Turiu svajonę, kad vieną dieną Misisipės valstija, leipstanti nuo neteisingumo ir priespaudos kaitros, virs laisvės ir teisingumo oaze.

Turiu svajonę, kad ateis diena, kai keturi mano vaikai gyvens šalyje, kurioje bus vertinami ne pagal odos spalvą, o pagal būdą. Šiandien apie tai svajoju!

Turiu svajonę, kad vieną dieną Alabamoje, kur žiaurūs rasistai, kur gubernatorius mėtosi frazėmis apie kišimąsi į vidaus reikalus ir valstija atsisako pripažinti Kongreso priimto įstatymo galiojimą savo teritorijoje, – būtent Alabamoje vieną dieną juodaodžiai berniukai ir mergaitės galės susikibti rankomis su baltaisiais berniukais ir mergaitėmis tarsi broliai ir seserys. Šiandien apie tai svajoju!

Turiu svajonę, kad ateis diena, kai kiekvienas slėnis bus užpiltas, kiekvienas kalnas bei kalva bus nukasta, uolėta žemė pavirs lyguma, o kalvotos apylinkės – slėniais, tada Viešpaties šlovė bus apreikšta, ir visa žmonija drauge ją išvys.

Tai mūsų viltis. Tuo tikėdamas aš sugrįšiu į Pietus. Tuo tikėdami mes pajėgsime iš nusivylimo kalno iškirsti vilties akmenį. Tikėdami pajėgsime mūsų tautos nesantaikos kakofoniją paversti nuostabia brolybės simfonija. Tikėdami pajėgsime išvien dirbti, melstis, kovoti, kalėti, ginti laisvę, nes žinosime, kad vieną dieną būsime laisvi. Ir tą dieną visi Dievo vaikai galės dainuoti, įdėdami į dainą naują prasmę: „Daina šita, puikioji, mana šalie laisvoji, apie tave. Kur mūsų protėvių kapai, kur jų žengta išdidžiai, te laisvės suskamba varpai visam krašte.“ Ir jeigu Amerikai lemta tapti didžia šalimi, visa tai privalo virsti tikrove.

Tegul laisvė skamba nuo didžiulių Naujojo Hampšyro kalvų viršūnių! Tegul laisvė skamba nuo galingų Niujorko kalnų!

Tegul laisvė skamba nuo aukštųjų Pensilvanijos Alegeno kalnų!

Tegul laisvė skamba nuo snieguotų Kolorado Uolinių kalnų viršūnių!

Tegul laisvė skamba nuo ringuotų Kalifornijos pašlaičių!

Tegul laisvė skamba nuo Džordžijos Stoun Mauntino kalno!

Tegul laisvė skamba nuo Tenesio Apžvalgos kalno!

Tegul laisvė skamba nuo visų Misisipės kalvų ir gūbrelių! Tegul nuo kiekvieno kalno šlaito skamba laisvė!

Ir kai taip nutiks, kai leisime laisvei skambėti, kai leisime aidėti kiekviename kaime ir sodžiuje, kiekvienoje valstijoje ir didmiestyje, tuomet mes įstengsime priartinti tą dieną, kai visi Dievo vaikai, juodieji ir baltieji, žydai ir ne žydai, protestantai ir katalikai, galės susikibti už rankų ir dainuoti senos negrų giesmės žodžius: „Pagaliau laisvi, pagaliau laisvi. Ačiū Visagaliui, mes pagaliau laisvi.“

Šaltinis: Montefiore S. S. (2020). Istorijo balsai. Kalbos, pakeitusios pasaulį. Tyto alba.